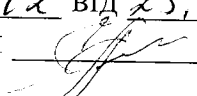

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з навчальної дисципліни
«ДОГОВІРНЕ ПРАВО»
для студентів денної та заочної форми навчання
рівень вищої освіти - магістр

спеціальності 073 «Менеджмент»

Затверджено
на засіданні групи
забезпечення спеціальності
073 «Менеджмент»
Протокол № 02 від 25.09 2023 р.
Голова групи Павленко О.П.

Затверджено
на засіданні кафедри екологічного
права і контролю
протокол № 2 від 01.09 . 2023 р.
т.в.о. завідувача кафедрою
 О.Г. Владимірова

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з навчальної дисципліни
«ДОГОВІРНЕ ПРАВО»
для студентів денної та заочної форми навчання
рівень вищої освіти - магістр**

спеціальності 073 «Менеджмент»

Затверджено
на засіданні групи
забезпечення спеціальності 073
Протокол № 1 від 15.09.23 р.

Одеса – 2023

Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «ДОГОВІРНЕ ПРАВО» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент», рівень вищої освіти магістр / Немцова О.А. Одеса: ОДЕКУ, 2023. 15 с.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ПЕРЕДМОВА	4
Семінар №1. Тема: МЕТОД І ПРИНЦИПИ ДОГОВІРНОГО ПРАВА ТА ЇХ ЗАКРІПЛЕННЯ У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, СВОБОДА ДОГОВОРУ ТА ВИПАДКИ ЇЇ ОБМЕЖЕННЯ	6
Семінар № 2. Тема: ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ. ТЕНДЕРНІ УМОВИ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ	7
Семінар № 3. Тема: ПРИПИНЕННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОМОВЛЕНІСТЮ СТОРІН, НЕМОЖЛИВІСТЮ ВИКОНАННЯ, СМЕРТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ АБО ЛІКВІДАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ.....	9
Семінар № 4. Тема: МІЖНАРОДНІ ПРАВИЛА ТЛУМАЧЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНИХ ТЕРМІНІВ «ІНКОТЕРМС»	10
Семінар № 5. Тема: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДМЕТА ОРЕНДИ. ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ МАЙНА В СУБОРЕНДУ.ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ ВІД ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ.....	11
Семінар № 6. Тема: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ПОЗИКИ, ІСТОТНІ УМОВИ. ПОНЯТТЯ ТА ІСТОТНІ УМОВИ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ	12
Семінар № 7. Тема: ДОГОВОРИ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	13
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	14

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Договірне право» належить до переліку обов'язкових компонент освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Метою вивчення дисципліни «Договірне право» є забезпечення набуття системи правових знань, які регламентують порядок укладання, виконання та припинення господарських і цивільних договорів різних видів. Навчальна дисципліна формує необхідні знання у сфері укладання, виконання, зміни та припинення господарських та цивільних договорів, навичок використання нормативно-правових джерел, набуття досвіду задля роботи за майбутньою професією.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання дисципліни «Договірне право», є теоретична підготовка студентів і формування у них навичок прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність. Також, після вивчення дисципліни студенти повинні вміти практикувати використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні, вміти управляти організацією, її змінами, здійснюючи їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення в тому числі у відповідності до міжнародних стандартів та рекомендацій моделей досконалості.

Метою проведення семінарських занять є поглиблення та закріплення теоретичних знань, одержаних студентами на лекційних заняттях та під час самостійної роботи, прищеплення їм практичних навичок застосування теорії до розв'язування та аналізу конкретних завдань.

Методичні вказівки до проведення семінарських занять охоплюють усі основні теми з курсу «Договірне право». До кожної теми семінарських занять надається докладний план роботи студентів.

Під час семінарських занять студенти повинні вміти висловлювати власну обґрунтовану думку щодо різноманітних проблем укладання, виконання, зміни та розірвання договорів як цивільних, так і господарчих або тієї чи іншої практичної ситуації. Студентам необхідно користуватися конкретними прикладами, взятими з різних інформаційних джерел. Особливо заохочується використання практичного досвіду роботи студентів (за наявності). Активна участь студента на семінарських заняттях є обов'язковою.

Підсумковим контролем з дисципліни «Договірне право» є залік.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Договірне право» студент повинен оволодіти переліком базових знань: поняття, предмет та основні засади договірного права; джерела договірного права в Україні; правова характеристика цивільних договорів; засоби забезпечення договорів; порядок укладання договорів за участю фізичних осіб та/або суб'єктів господарювання; порядок виконання господарських договорів за чинним законодавством України; поняття та зміст господарських договорів; припинення договорів; відповідальність за порушення умов договору.

Результатом вивчення дисципліни є набуття спеціальних професійних компетенцій з договірного права України, серед яких:

- застосовувати норми договірного права в практичній діяльності;
- користуватися нормативно-правовими актами;
- вирішувати конфліктні та спірні ситуації;
- укладати окремі види договорів.
- знати законодавство, яке регулює договірні відносини між фізичними та/або юридичними особами.
- вміти застосувати відповідальність за порушення договору, використовуючи теоретичні знання на практиці.

При оцінюванні роботи студентів на семінарах враховуються: якість виконання завдань з підготовки до семінару, перегляд спеціальної літератури, виконання завдань у встановленому обсязі та відповідно до заданих строків.

Критерії оцінки знань, вмінь і навичок студентів наведені у силлабусі навчальної дисципліни.

Семінар №1. Тема: МЕТОД І ПРИНЦИПИ ДОГОВІРНОГО ПРАВА ТА ЇХ ЗАКРІПЛЕННЯ У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, СВОБОДА ДОГОВОРУ ТА ВИПАДКИ ЇЇ ОБМЕЖЕННЯ

План заняття

1. Дайте визначення договірному праву України.
2. Який метод притаманний договірному праву?
3. Перелічіть принципи договірному праву.
4. Що таке «свобода договору»?
5. У яких випадках свобода договору може бути обмежена?

Основна література [1, 2], додаткова література [6, 14, 15].

Питання для обговорення та завдання

1. Поясніть сутність та зміст понять «договір» та «правочин».
2. Наведіть схожі та відмінні риси поняття «договір» та «правочин».
3. Охарактеризуйте поняття «договір», «правочин», «угода».
4. Охарактеризуйте стан договірному праву в Україні.
5. Які нормативно-правові акти є джерелами договірному праву України?
6. Які є принципи договірному праву в Україні?
7. Назвіть два головні принципи договірному праву України. Поясніть у чому полягає їх фундаментальне значення для укладання договорів в Україні.
8. Поясніть, як Ви розумієте поняття «свобода договору».
9. У яких випадках свобода договору може бути обмежена?
10. Наведіть приклади обмеження свободи договору з Вашої практики.
11. Наведіть приклади виконання принципів договірному праву з Вашої практики.

Семінар № 2. Тема: ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ. ТЕНДЕРНІ УМОВИ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ

План практичного заняття

1. Яким чином можна укласти договір?
2. Що таке протокол розбіжностей?
3. Які строки для підписання договору, підготовки протоколу розбіжностей, його розгляду?
4. В якому порядку укладаються господарські договори?
5. Яким чином відбувається тендерна процедура укладання господарських договорів?
6. Які є види торгів?
7. Що таке тендерна документація та тендерна пропозиція?
8. Яким чином визначається переможець торгів?
9. Як можна оскаржити результати тендеру?
10. У якому виданні публікуються відомості про заплановані тендери?

Основна література [1, 2, 4], додаткова література [6, 7, 10, 14, 15].

Питання для обговорення та завдання

1. Наведіть та охарактеризуйте функції договору.
2. Поясніть, яка правова природа договору між фізичними та /або юридичними особами?
3. Поясніть, яким чином можна укласти договір між фізичними особами.
4. Поясніть, яким чином укладається договір між юридичними особами.
5. Як, ким і в який строк складається протокол розбіжностей до господарчого договору?
6. Які строки передбачені чинним господарським законодавством для підписання договору, протоколу розбіжностей?
7. Що таке тендерний порядок укладання договорів?
8. Якими нормативно-правовими актами регулюється тендерний порядок укладання договорів?
9. Охарактеризуйте поняття «тендерна документація» і «тендерна пропозиція».
10. Опишіть процес проведення тендеру з його початку і до оголошення переможця тендерних торгів.
11. Чи можна оскаржити результати тендерних торгів? Яким чином?

12. Яку назву в Україні має видання, що містить відомості про проведення тендерних торгів?

Семінар № 3. Тема: ПРИПИНЕННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОМОВЛЕНІСТЮ СТОРІН, НЕМОЖЛИВІСТЮ ВИКОНАННЯ, СМЕРТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ АБО ЛІКВІДАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

План заняття

1. Що таке припинення договірних зобов'язань?
2. Яким чином припиняються договірні зобов'язання за домовленістю сторін?
3. Яким чином припиняються договірні зобов'язання неможливістю виконання?
4. Яким чином припиняються договірні зобов'язання у зв'язку зі смертю фізичної особи або ліквідацією юридичної особи?

Основна література [1, 2, 4], додаткова література [6, 7, 9, 14, 15].

Питання для обговорення та завдання

1. Опишіть етапи виконання договірних зобов'язань?
2. Охарактеризуйте підстави для припинення договорів.
3. Які фактори впливають на припинення договірних зобов'язань за домовленістю сторін?
4. Яким чином оформлюється припинення договору за домовленістю сторін?
5. Що таке припинення договірних зобов'язань шляхом передачі відступного? Яким чином воно відбувається?
6. Опишіть припинення договірних зобов'язань шляхом взаємозаліку?
7. Коли закон не допускає залік зустрічних вимог?
8. Опишіть поняття «новація» як один з варіантів припинення договірних зобов'язань.
9. Що таке припинення договірних зобов'язань шляхом прощення боргу? Яким чином воно відбувається?
10. Що таке припинення договірних зобов'язань шляхом об'єднання боржника і кредитора у одній особі?
11. Яким чином відбувається припинення договірних зобов'язань у зв'язку зі смертю фізичної особи?
12. Яким чином відбувається припинення договірних зобов'язань у зв'язку із ліквідацією юридичної особи?

Семінар № 4. Тема: МІЖНАРОДНІ ПРАВИЛА ТЛУМАЧЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНИХ ТЕРМІНІВ «ІНКОТЕРМС»

План заняття

1. Що таке правила ІНКОТЕРМС?
2. Яке головне призначення ІНКОТЕРМС?
3. Які є спеціальні терміни сучасних правил ІНКОТЕРМС?

Основна література [1, 2, 4], додаткова література [7, 10, 12].

Питання для обговорення та завдання

1. Яким нормативно-правовим актом регулюється дія міжнародних правил тлумачення торгівельних термінів?
2. Охарактеризуйте поняття «тлумачення торгівельних термінів».
3. Яка редакція ІНКОТЕРМС використовується станом на сьогодні?
4. Коли і з якою метою відбулися останні зміни в правилах ІНКОТЕРМС?
5. Які основні функції таких міжнародних правил?
6. Яка основна мета та сфера застосування ІНКОТЕРМС?
7. Яка структура правил ІНКОТЕРМС?
8. Охарактеризуйте загалом правила групи "E".
9. Охарактеризуйте загалом правила групи "F" (FCA, FAS, FOB).
10. Охарактеризуйте загалом правила групи "C" (CFR, CIF, CPT, CIP).
11. Охарактеризуйте загалом правила групи "D" (DAF, DES, DEQ, DDU, DDP).

Семінар № 5. Тема: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДМЕТА ОРЕНДИ. ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ МАЙНА В СУБОРЕНДУ. ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ ВІД ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ.

План заняття

1. Що таке договір оренди?
2. Які особливості є у предмету договору оренди?
3. Які є особливості суборенди?
4. Які є підстави для відмови від договору оренди?
5. Які особливості оренди земельних ділянок?
6. Назвіть підстави для розірвання договору оренди.

Основна література [1, 2, 3, 4], додаткова література [6, 7, 10, 14-16].

Питання для обговорення та завдання

1. Які є суттєві умови договору оренди?
2. Які є види договорів оренди, в залежності від предмету договору?
3. Назвіть сторони договору оренди?
4. Чим різняться договір оренди земельної ділянки і договір прокату?
5. Які є особливості поняття «орендна плата»?
6. Що таке суборенда?
7. Які умови має виконати орендар щоб мати можливість укласти договір суборенди?
8. Які є особливості оренди державного майна?
9. Які є особливості укладання договорів оренди земельних ділянок та іншого нерухомого майна?
10. Які строки передбачені Земельним кодексом України для договорів оренди земельних ділянок?
11. Які є підстави та порядок розірвання договорів оренди?

Семінар № 6. Тема: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ПОЗИКИ, ІСТОТНІ УМОВИ. ПОНЯТТЯ ТА ІСТОТНІ УМОВИ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

План заняття

1. Що таке договір позики?
2. Яку назву мають сторони в договорі позики?
3. Які є істотні умови договору позики?
4. Що таке кредитний договір?
5. Які є види кредитування?
6. Які умови кредитного договору?

Основна література [1, 2, 4], додаткова література [6-8, 14, 15].

Питання для обговорення та завдання

1. Наведіть визначення поняття «договір позики». Які його цивільно-правові характеристики?
2. Яку назву мають сторони договору позики?
3. Які є суттєві умови договору позики?
4. У якій формі має укладатися договір позики?
5. У якій формі здійснюється оплата по договору позики?
6. Які права та обов'язки сторін за договором позики передбачені цивільним законодавством України?
7. Чи може договір позики бути оскарженим позичальником?
8. Дайте характеристику кредитному договору як різновиду договору позики за цивільним законодавством України?
9. Що таке договір банківського вкладу?
10. Що таке договір факторингу?

Семінар № 7. Тема: ДОГОВОРИ ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

План заняття

1. Що таке договір про спільну діяльність?
2. Що таке установчий договір?
3. Які основні умови договору простого товариства?
4. Які права та обов'язки у учасників простого товариства?
5. Яким чином ведуться загальні справи у простому товаристві?
6. В яких випадках припиняється договір простого товариства?

Основна література [1-4], додаткова література [6-8, 12-15].

Питання для обговорення та завдання

1. Охарактеризуйте договір про спільну діяльність, як цивільно-правовий договір?
2. Яка має бути форма договору про спільну діяльність?
3. Які умови передбачені у договорі про спільну діяльність? Які з них є суттєвими?
4. Що таке договір простого товариства?
5. Які правила діють щодо спільного майна учасників простого товариства?
6. Яким чином ведуться спільні справи учасників простого товариства відповідно до вимог цивільного законодавства України?
7. Як розподіляються витрати, прибуток та відповідальність учасників простого товариства відповідно до вимог цивільного законодавства України?
8. Яким чином відбувається припинення договору простого товариства?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р., № 436 –IV // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р., № 1798-XII // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Договірне право»: Немцова О.А., 2014 р. – 89 с.
5. www.library-odeku.16mb.com

Додаткова література:

6. Господарське право: курс лекцій. Чайковська В.В.: Одеса, «Астропринт», 2012 р. – 406 с.
7. Мічурін Є.О. Техніка складання договорів : навч.-практ. посіб./ Є.О. Мічурін. - Х. : Юрsvіт, 2006. - 536 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за ред. В.М. Коссака. -К.: Істина, 2007.
9. [Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015р.](http://www.rada.gov.ua), № 922-VIII // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua.
10. Підприємницьке право : підручник / за ред. О.В. Старцева. - 3-тє вид., перероб. і допов. -К. : Істина, 2007. - 864 с.
11. Правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: збірник нормативно-правових актів / упоряд. О.І. Дорошенко. -Д. : Дніпрокнига, 2008. - 1056 с.
12. Хозяйственное право Украины: учебник / В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулин и др.; под ред. В.К. Мамутова. -К. : Юринком Интер, 2002. -912 с.
13. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р., № 235-III // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua
14. Цивільне право України. За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. - ч. 1. - К. - Юрінком Інтер. - 1999. - 864 с.
15. Цивільне право України. За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. - ч. 2. - К. - Юрінком Інтер. - 1999. - 784 с.
16. Закон України «Про оренду землі» від 6 жовтня 1998 р., № 161-XIV// Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – режим доступу: www.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси та інтернет джерела

1. Електронна бібліотека ОДЕКУ: www.library-odeku.16mb.com
2. Репозитарій ОДЕКУ: <http://eprints.library.odeku.edu.ua/>